

جواب آواز

بر اساس ره‌یف آوازی

بهر روایت استاد محمود گریمی

برای تار و سه‌تار

نشانه‌ها و علائم در تار و سه‌تار

تعارف ارشد تهماسبی

آواز باجه

موسیقی بتهوون شیراز، موسیقی بتهوون شیراز، موسیقی بتهوون شیراز

آواز باجه

مؤسسۀ فرهنگی - هنری ماهور

جواب آواز

بر اساس ردیف آوازی به روایت استاد محمود کریمی

برای تار و سه تار

و نشانه‌ها و علائم در تار و سه تار

نگارش: ارشد تهماسبی

خط نت: علی صمدپور؛ حروف نگار: فرشید جم

چاپ اول: ۱۳۷۴

تعداد: ۵۰۰۰ جلد

لیتوگرافی الوان، چاپخانه پایا، صحافی کتاب

تهران، خیابان حقوقی، شماره ۱۱۰، طبقه دوم

صندوق پستی ۴۸۶-۱۶۱۱۵

اسامی گوشه‌ها

		شماره صفحه		
Dastgâh-e-Šur		۳۱	دستگاه شور	
		۳۳	اشعار گوشه‌ها	
1	<i>Darâmad</i>	۳۵	درآمد	۱
2	<i>Kerešme</i>	۳۶	کرشمه	۲
3	<i>Darâmad-e-Xârâ</i>	۳۷	درآمد خارا	۳
4	<i>Rahâvi</i>	۳۸	رهاوی	۴
5	<i>Ovj</i>	۳۹	اوج	۵
6	<i>Šahnâz</i>	۴۱	شهناز	۶
7	<i>Qarace</i>	۴۲	قرچه	۷
8	<i>Razavi</i>	۴۳	رضوی	۸
9	<i>Razavi-bâ-tahrir-e-Javâdxâni</i>	۴۵	رضوی با تحریر جوادخانی	۹
10	<i>Bozorg</i>	۴۷	بزرگ	۱۰
11	<i>Dobeyti</i>	۴۸	دوبیتی	۱۱
12	<i>Hoseyni</i>	۴۹	حسینی	۱۲
13	<i>Zirkeš-e-Salmak, Hazin, Forud</i>	۵۱	زیرکش سلمک، حزین، فرود	۱۳
14	<i>Gerâyli</i>	۵۳	گرایلی	۱۴
15	<i>Masnavi</i>	۵۶	مثنوی	۱۵

<i>Ávâz-e-Abuatâ</i>		۵۹	آواز ابو عطا	
		۶۱	اشعار گوشه‌ها	
1	<i>Darâmad</i>	۶۳	درآمد	۱
2	<i>Sayaxi</i>	۶۵	سَیخِی	۲
3	<i>Râmkali (1)</i>	۶۶	رانکلی	۳
4	<i>Râmkali (2)</i>	۶۷	رانکلی نوع دیگر	۴
5	<i>Xosro Širin (1)</i>	۶۸	خسرو شیرین	۵
6	<i>Xosro Širin (2)</i>	۶۹	خسرو شیرین نوع دیگر	۶
7	<i>Gavri</i>	۷۱	گُوری	۷
8	<i>Hejâz</i>	۷۳	حجاز	۸
9	<i>Cahârpâre (Cahârbâq)</i>	۷۷	چهارپاره یا چهارباغ	۹

<i>Ávâz-e-Bayât-e-Tork</i>		۷۹	آواز بیات ترک	
		۸۱	اشعار گوشه‌ها	
1	<i>Darâmad (1)</i>	۸۳	درآمد اوّل	۱
2	<i>Darâmad (2)</i>	۸۴	درآمد دوّم	۲
3	<i>Dogâh</i>	۸۶	دوگاه	۳
4	<i>Ruholarvâh</i>	۸۷	روح‌الارواح	۴
5	<i>Jâmedarân</i>	۸۸	جامه‌دران	۵
6	<i>Feyli</i>	۸۹	فیلی	۶
7	<i>Šekaste</i>	۹۰	شکسته	۷
8	<i>Qatâr</i>	۹۱	قطار	۸
9	<i>Qarâi</i>	۹۲	قرائی	۹
10	<i>Šahâbi</i>	۹۴	شهابی	۱۰
11	<i>Mehrabâni</i>	۹۵	مهربانی	۱۱
12	<i>Masnavi</i>	۹۶	مثنوی	۱۲

<i>Âvâz-e-Afšâri</i>		آواز افشاری	
		۹۹	اشعار گوشه‌ها
1	<i>Darâmad</i>	۱۰۳	درآمد
2	<i>Jâmedarân</i>	۱۰۵	جامه‌دران
3	<i>Hesâr</i>	۱۰۶	حصار
4	<i>Qarâi</i>	۱۰۷	قرائی
5	<i>Nahib</i>	۱۰۹	نهیّب
6	<i>Hazin</i>	۱۱۱	حزین
7	<i>Rohâb</i>	۱۱۲	رُهاب
8	<i>Sadri</i>	۱۱۴	صدری
9	<i>Masnavi</i>	۱۱۶	مثنوی

<i>Âvâz-e-Dašti</i>		آواز دشتی	
		۱۱۹	اشعار گوشه‌ها
1	<i>Darâmad</i>	۱۲۳	درآمد
2	<i>Ovj</i>	۱۲۵	اوج
3	<i>Gilaki</i>	۱۲۸	گیلکی
4	<i>Bidgâni</i>	۱۳۲	بیدگانی
5	<i>Cupâni</i>	۱۳۳	چوپانی
6	<i>Dašttestâni, Hâjjiyâni</i>	۱۳۴	دشتستانی و حاجیانی
7	<i>Qamangiz</i>	۱۳۶	غم انگیز
8	<i>Deylamân</i>	۱۳۷	دیلمان
9	<i>Masnavi</i>	۱۳۹	مثنوی

Dastgâh-e-Segâh		دستگاه سه‌گانه	
	۱۴۱		
	۱۴۳	اشعار گوشه‌ها	
1.....	<i>Darâmad (1)</i> ۱۴۵	درآمد اوّل	۱
2.....	<i>Darâmad (2)</i> ۱۴۶	درآمد دوّم	۲
3.....	<i>Zâbol</i> ۱۴۸	زابل	۳
4.....	<i>Muye</i> ۱۴۹	مویه	۴
5.....	<i>Šekastemuye</i> ۱۵۱	شکسته‌مویه	۵
6.....	<i>Hesâr</i> ۱۵۳	حصار	۶
7.....	<i>Moxâlef</i> ۱۵۵	مخالف	۷
8.....	<i>Moxâlef-be-Maqlub</i> ۱۵۶	مخالف به مغلوب	۸
9.....	<i>Hodi, Pahlavi</i> ۱۵۷	حُدی و پهلوی	۹
10.....	<i>Masnavi-ye-Moxâlef</i> ۱۵۸	مثنوی مخالف	۱۰

Dastgâh-e-Cahârgâh		دستگاه چهارگانه	
	۱۶۱		
	۱۶۳	اشعار گوشه‌ها	
1.....	<i>Darâmad</i> ۱۶۵	درآمد	۱
2.....	<i>Zâbol</i> ۱۶۷	زابل	۲
3.....	<i>Hesâr</i> ۱۶۸	حصار	۳
4.....	<i>Forud</i> ۱۶۹	فرود	۴
5.....	<i>Moxâlef</i> ۱۷۰	مخالف	۵
6.....	<i>Moxâlef-be-Maglub</i> ۱۷۲	مخالف به مغلوب	۶
7.....	<i>Mansuri</i> ۱۷۳	منصوری	۷
8.....	<i>Hodi, Pahlavi</i> ۱۷۶	حُدی و پهلوی	۸
9.....	<i>Rajaz</i> ۱۷۷	رَجَز	۹
10.....	<i>Masnavi</i> ۱۷۸	مثنوی	۱۰

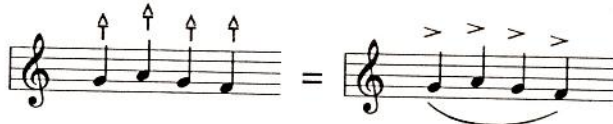
Dastgâh-e-Mâhur		دستگاه ماهور	
	۱۸۱	۱۸۳	اشعار گوشه‌ها
1	<i>Darâmad</i>	۱۸۷	درآمد
2	<i>Gošâyesh</i>	۱۸۹	گشایش
3	<i>Dâd</i>	۱۹۰	داد
4	<i>Hesâr, Zirafkand, Âzarbâyjâni, Mâhur-e-Saqir, Forud</i>	۱۹۱	حصار، زیرافکند، آذربایجانی، ماهورِ صغیر، فرود
5	<i>Feyli</i>	۱۹۳	فیلی
6	<i>Šekaste</i>	۱۹۴	شکسته
7	<i>Delkaš</i>	۱۹۶	دلکش
8	<i>Neyšâburak</i>	۱۹۸	نیشابورک
9	<i>Neyriz</i>	۱۹۹	نیریز
10	<i>Morâdxâni (Âzarbâyjâni)</i>	۲۰۰	مرادخانی یا آذربایجانی
11	<i>Tusi</i>	۲۰۳	طوسی
12	<i>Nasirxâni</i>	۲۰۴	نصیرخانی
13	<i>Xâvarân</i>	۲۰۵	خاوران
14	<i>Erâq, Mohayyer, Nahib, Âšur, Hazin, Forud</i>	۲۰۶	عراق، مُحیّر، نهیب، آشور، حزین، فرود
15	<i>Râk-e-Hendi</i>	۲۰۹	راکِ هندی
16	<i>Safir-e-Râk</i>	۲۱۰	صفیرِ راک
17	<i>Râk-e-Abdollâh</i>	۲۱۱	راکِ عبدالله
18	<i>Râk-e-Kešmir</i>	۲۱۲	راکِ کشمیر
19	<i>Sâqinâme, Sufinâme, Košte</i>	۲۱۳	ساقی‌نامه، صوفی‌نامه، کُشته
20	<i>Masnavi</i>	۲۱۶	مثنوی

Dastgâh-e-Homâyun		دستگاه همایون	
	۲۱۹		
	۲۲۱	اشعار گوشه‌ها	
1	<i>Darâmad</i> ۲۲۳	درآمد	۱
2	<i>Cakâvak</i> ۲۲۵	چکاوک	۲
3	<i>Leyli-yo-Majnun</i> ۲۲۶	لیلی و مجنون	۳
4	<i>Šuštari (1)</i> ۲۲۷	شوشتری	۴
5	<i>Tarz</i> ۲۲۸	طرز	۵
6	<i>Neydâvud</i> ۲۲۹	نی‌داود	۶
7	<i>Bidâd</i> ۲۳۰	بیداد	۷
8	<i>Bayât-e-Râje'</i> ۲۳۱	بیاتِ راجع	۸
9	<i>Râz-o-Niyâz (1)</i> ۲۳۳	راز و نیاز	۹
10	<i>Râz-o-Niyâz (2)</i> ۲۳۵	راز و نیاز نوع دیگر	۱۰
11	<i>Šuštari (2)</i> ۲۳۶	شوشتری نوع دیگر	۱۱
12	<i>Baxtiyâri, Moâlef</i> ۲۳۸	بختیاری و مؤالف	۱۲

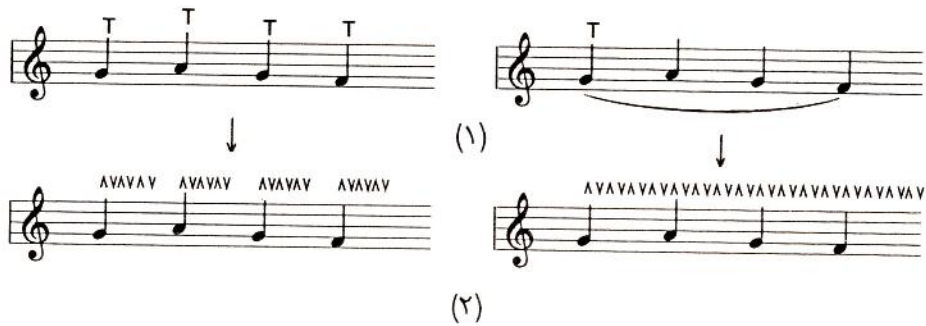
Âvâz-e-Bayât-e-Esfahân		آواز بیات اصفهان	
	۲۳۹		
	۲۴۱	اشعار گوشه‌ها	
1	<i>Darâmad (1)</i> ۲۴۳	درآمد اول	۱
2	<i>Darâmad (2)</i> ۲۴۴	درآمد دوم	۲
3	<i>Jâmedarân</i> ۲۴۶	جامه‌دران	۳
4	<i>Bayât-e-Râje'</i> ۲۴۷	بیاتِ راجع	۴
5	<i>Suz-o-Godâz</i> ۲۴۹	سوز و گداز	۵
6	<i>Ovj</i> ۲۵۱	اوج	۶
7	<i>Naqme</i> ۲۵۳	نغمه	۷
8	<i>Guše-i-dar-Esfahân</i> ۲۵۴	گوشه‌ای در اصفهان	۸
9	<i>Bayât-e-Šîrâz</i> ۲۵۵	بیاتِ شیراز	۹
10	<i>Masnavi</i> ۲۵۷	مثنوی	۱۰
11	<i>Sufinâme</i> ۲۵۹	صوفی‌نامه	۱۱

تکریزهای در اجرای چند نت پیاپی در تار که با علامت « $\hat{T}$ » مشخص شده‌اند، خود به خود حالت «وصل» به پیاپی وجود می‌آید. زیرا آکسان اولیه هر «تکریز» آن را از نت قبل مشخص می‌کند و نیازی به قطع کردن ریز نیست. در حالیکه در اجرای چند نت پیاپی با «ریز = T» چنین حالتی ممکن نیست و باید مقداری از زمان انتهای یک نت را (بسیار کم) حذف کرد و دوباره شروع به نواختن ریز بعدی کرد که نت‌ها به صورت وصل اجرا نشوند. با توضیح بالا اجرای دو شکل زیر یکسان خواهد بود^۱:

اما باید دقت داشت که دو شکل زیر متفاوت «نت‌نگاری» شوند:

در شکل (۱) کمی از زمان هر سیاه حذف شده و ریز قطع می‌شود و دوباره روی نت بعد ریز آغاز می‌شود. اما در شکل (۲) «ریز»ی یک نواخت و متصل به اندازه زمان هر چهار نت تداوم می‌یابد.

«تکیه» علامتی است که در نت‌نگاری تمام سازهای ایرانی کاربردی یکسان دارد^۲. در تار تکیه به معنای اشاره بدون مضراب به نت بعدی است. به تفسیری درباره تکیه که از رحمت‌الله بدیعی است و در کتاب ردیف آوازی کریمی نوشته دکتر محمدتقی مسعودیه^۳ به چاپ رسیده است توجه کنید:

۱. می‌توان تکریزهای پیاپی را به صورت جدا نیز اجرا کرد اما این نوع اجرا در تار مرسوم نیست.
 ۲. این علامت در سازهای «زهی کششی» در غرب، کاربرد دیگری دارد (فلازوله)
 ۳. دکتر محمدتقی مسعودیه، ردیف آوازی موسیقی سنتی ایران، انتشارات سروش، ویرایش دوم، ۱۳۶۴، ص ۴

Neyriz

نیریز

9

ha me sar xoš ze jā me ar qa vā ni

ha me ju yā ye ey šo kâ me râ ni ha me

con šâ xe gol pey mâ ne dar da—

— ast ta mâ šâ i xa râ bo—o bâq bân ma—

— ast ko nun kan dar sa re har kas ha vâ i—

— ist be har šâ xi ze har mor qi

na vâ— â ist

The Vocal Raddif
of Traditional Iranian
Music
According to the
Version of Mahmoud
Karimi
(For Tār and Setār)

by Arshad Tahmāsebi

